

Het goede leven

Geloven

Samenleving

Ontmoeten

Samenleving Columns

Het goede leven > Samenleving > Columns > Sharia is geen oplossing voor de problemen met banken

Cees Hendriks

Sharia is geen oplossing voor de problemen met banken

maandag 16 januari 12:52

Kan de sharia een oplossing bieden voor de problemen van banken? Onnodig, want ons Joods-christelijk gedachtegoed biedt voldoende aanknopingspunten om een duurzaam, financieel gezond bankensysteem op te tuigen.

Het kantoor van de ING in Rotterdam. Transparantie tussen klant en bank geeft wederzijds vertrouwen.
Foto: ANP

De financiële en economische crisis laat de wereld schudden op haar grondvesten. Allerlei oude wetmatigheden waar we tot voor kort op aan konden, blijken ineens niet meer te werken.

Het vertrouwen in het economische systeem dat in het Westen welvaart bracht gedurende de afgelopen zestig jaar is totaal verdwenen. Bankiers scoren op de vertrouwensladder lager dan autoverkopers en een beweging als Occupy mag zich verheugen in een brede maatschappelijke steun.

Over één ding is iedereen het eens: het moet vanaf nu anders. De vraag is alleen hoe?

Opmerkelijk is dat het islamitisch bankieren, beschreven in de sharia, door velen wordt voorgesteld als mogelijke oplossing.

Opmerkelijk omdat de anti-islambeweging met Wilders als woordvoerder ook een sterke groei doormaakt en de sharia daarbij bepaald niet als positief wordt voorgesteld.

Twee elementen uit de sharia worden met name veelvuldig genoemd: het verbod op rente en het verbod op speculatie met geld. Op beide elementen wil ik in dit artikel ingaan.

Renteverbod

Islamitisch bankieren volgens de sharia betekent onder meer dat er geen rente ontvangen en betaald mag worden. Het bijzondere is dat dit renteverbod aan de sharia wordt toegeschreven.

Het renteverbod is echter veel ouder en stamt uit de joods-christelijke

Over hetgoedeleven.com: Het goede leven wil een ontmoetingsplaats zijn voor christenen. Op onze site bieden wij nieuws en achtergronden over geloof en samenleving. U kunt reageren op verhalen of zelf discussies starten.

Lees Verder

Ontmoeten Forum

Gerko Last dinsdag 17 januari 10:52

Mooie voorbeelden van oecumene gezocht

Algemeen-secretaris Klaas van der Kamp van de Raad van Kerken in Nederland vindt dat Nederlandse kerken meer moeten doen om de oecumene te steunen. Het gaat te langzaam, vindt hij. Wij zoeken mooie, lokale, voorbeelden van samenwerking tussen katholieken en protestanten. Deel ze met ons, en met elkaar! Wie begint?

Lees verder

Hele noten vrijdag 13 januari 15:41

Re: Minder geld voor de kerk - wat te doen?

Wordt actiever in de culturele sector. Ga het contact intensiever aan met theaters, muziekpodia, klassieke muziekgezelschappen enz. Er zijn kerken met enorme reserves en bezittingen. Breng dat in kaart. Maak daar solidaire afspraken over; bijv. een steunfonds voor noodlijdende kerken naar voorbeeld EU (dus gekoppeld aan verbeteringen voor toekomst). Organiseer debatavonden, levensbeschouwelijke kr...

Lees verder

Samenleving

maandag 23 januari 10:37

Ware oorzaak van de crisis in de VS en Europa is de lage rente

Lees verder

maandag 23 januari 9:55

Weer een beetje spanning in de politiek

Lees verder

maandag 23 januari 9:19

'Compassie' schept geen duidelijkheid

Lees verder

Meer samenleving

Schrijf als eerste een reactie!

traditie. Tot in de zestiende eeuw is dit renteverbod in Europa van kracht geweest. Luther was er nog een aanhanger van.

Bij Calvijn veranderde dit. Hij stelde dat als iemand geld van je leende uit armoede om er voedsel voor te kopen en zijn gezin mee in leven te houden je inderdaad geen rente mocht vragen.

Maar als iemand geld van je leende om er handel mee te drijven, een werkplaats mee in te richten, kortom geld leende om daarmee zelf ook geld te gaan verdienen, dit wel was toegestaan.

Vanwege dit gewijzigde standpunt wordt Calvijn door sommigen dan ook wel gezien als de echte grondlegger van ons huidige kapitalistische systeem (zie o.a. de Weber-these).

Immers het lenen van geld tegen rente vereenvoudigt en versnelt de ontwikkeling van het economisch verkeer. Je kunt dan grondstoffen kopen voor de handel of voor het maken van nieuwe producten zonder dat je die eerst contant moet afrekenen.

Een handelsvoorraad hoeft je niet vooraf helemaal bij elkaar te sparen. Machines met een levensduur van tien jaar hoeven niet direct betaald te worden. Het verruimt kortom de groei van de economie en daarmee de welvaart.

Rente jaagt derhalve de economische groei aan.

Ontwikkeling

Zonder rente weinig of geen economische vooruitgang. De verschillen tussen economische ontwikkeling in het Westen en in de islamitische landen kan voor een groot deel hieruit verklaard worden. Want je leent nu eenmaal geen geld zonder rente als de ontvanger er zelf wel aan verdient. Dat doe je natuurlijk wel als je broeder of zuster persoonlijk in de problemen zit en niet meer te eten heeft.

Daarnaast speelt bij rente de inflatie en de belasting een grote rol. Wie vandaag een bedragje bij elkaar gespaard heeft, zelf of in een pensioentje, weet er alles van. Kocht je in 2000 een boek dan betaalde je daarvoor twintig gulden. Koop je vandaag een gemiddeld boek dan betaal je twintig euro, omgerekend 44 gulden.

In tien jaar meer dan verdubbeld in prijs. Het geldt ook voor de gasrekening en de boodschappen in de supermarkt. Met hetzelfde bedrag kan je naarmate de tijd verstrijkt steeds minder kopen. Daarnaast betaal je belasting over je spaargeld. Logisch want je vraagt belasting van mensen die bezit hebben, niet van hen die niets hebben.

Spaargeld

In Nederland is dat al jaren 1,2 procent. Als er dus geen rente meer zou zijn en je hebt spaargeld dan wordt dat bedrag jaarlijks 1,2 procent minder door het betalen van belasting. En de inflatie vermindert het spaarbedrag op zichzelf niet, maar zorgt er voor dat je steeds minder kunt kopen voor je geld.

De laatste jaren bedraagt de inflatie in Nederland zo'n 2,5 procent per jaar. Anders gezegd, zonder rente wordt jouw spaargeld in Nederland jaarlijks 3,7 procent minder waard. Als je dan bedenkt dat de spaarrente zich de laatste jaren beweegt tussen de 1,5 procent en 2,5 procent, dan is het een wonder dat er in Nederland zo veel gespaard wordt.

Zo bezien kan je moeiteloos beweren dat de rente eigenlijk al jaren is afgeschaft. Wanneer de rente zou worden verboden, is sparen helemaal zinloos geworden.

Geld wordt dan zo snel zo veel minder waard dat direct na ontvangst uitgeven en er iets voor kopen de enige oplossing is om er nog iets voor te krijgen. Maar dan kunnen bedrijven dat geld ook niet meer lenen en zakt de economische activiteit sterk terug. De zestiende eeuw ligt dan qua levensstandaard dichtbij. Lijkt me geen goed idee.

Kijken we naar de wortels van het renteverbod dan is dat ook helemaal niet nodig. Het renteverbod dateert uit Bijbelse en Korantijden.

Angst

Ik beperk mij nu even tot de Bijbel omdat die ouder is en ik daar meer kennis van heb. De achtergrond van het renteverbod is gelegen in de angst dat mensen zouden gaan rentenieren in plaats van werken.

Iedereen moet werken om in zijn levensonderhoud te voorzien. 'In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten'. En 'ledigheid is des duivels oorkussen'. Als je niets te doen hebt, ga je maar rare dingen doen.

Als je werkt ben je daar 's avonds te moe voor. Als je geld uitleent en daarvoor rente krijgt, zou je wel eens kunnen besluiten te stoppen met werken. Met alle gevolgen van dien. In de eenvoudige agrarische samenleving van de Bijbel is dit begrijpelijk.

Maar na de industriële revolutie, levend in een diensteneconomie die globaliseert en waarin internet en automatisering een sleutelrol spelen is dat niet meer uit te leggen en toe te passen. Om het maar eenvoudig te zeggen: bankmedewerkers moeten vandaag ook heel hard werken om hun dienstverlening richting klanten te optimaliseren. Die kunnen niet niets doen.

Speculatieverbod

Een tweede sharia-aspect is het verbod op speculatie. En ook dit heeft oudere wortels in de joods-christelijke traditie. Speculatie dan vrijer vertaald als gokken. Je gokt er op dat een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis zich zal voordoen.

Dat gebeurt veel met grondstoffen en met agrarische producten. De aardappeltermijnmarkt is daar een oud en bekend voorbeeld van. Je denkt dat de prijs van aardappelen gaat stijgen of juist dalen en daar gok je dan op door contracten op termijn te sluiten.

In de financiële wereld betreft het bijvoorbeeld de handel in derivaten. Afgeleide producten van standaard financiële diensten. Pakketten van hypotheek die doorverkocht worden. Producten die speculeren op een daling of een stijging van de rente of koersen van obligaties en aandelen.

Calvin heeft in dat standpunt geen wijziging aangebracht. En voor zover mij bekend ook latere 'kerkvaders' niet. Bovendien is de financiële crisis naast andere factoren vooral hierdoor ontstaan. Want de gevolgen van deze producten zijn zelfs voor de deskundigen op dit terrein vaak niet helemaal te overzien en markten bewegen zich soms zo grillig dat extreme uitlagen ontstaan.

Economische kennis volstaat dan niet meer. Je kunt beter psychologie studeren om de financiële markten te doorgronden dan economie. Bovendien is deze handel lastig te controleren. Voorbeelden zijn de val van Barings en recenter Jérôme Kerviel van Société Générale.

Als ik het goed zie, zijn er wereldwijd door banken al veel stappen genomen om speculatie te voorkomen en deze producten te beperken en beheersbaar te maken. Prima om dit verder aan banden te leggen.

Eenvoudige activiteit

Wat is bankieren eigenlijk? Bankieren is een heel eenvoudige activiteit. Het is geld van A naar B brengen en iets regelen voor de overschotten en tekorten die deze transacties teweeg brengen. Niet meer en niet minder.

Geld van A naar B brengen ofwel betalingsverkeer verzorgen is de primaire taak van een bank. In Nederland besef je het belang daarvan vandaag niet meer.

Eind jaren tachtig was ik enkele weken in Peru waar toen een inflatie was van 3000 procent op jaarbasis. Banken waren gesloten en het betalingsverkeer functioneerde niet meer.

Voor de kantoren van de energiebedrijven stonden honderden mensen in lange rijen te wachten om hun elektriciteitsnota te betalen. Uren lang in de warme zon. Op zo'n moment besef je wat een automatische incasso betekent. Dat je met een muisklik je betalingen kunt doen. Een plastic card in de winkel kan gebruiken om te betalen. Ik denk dat niemand daar meer van af wil.

Particulieren sparen. Voor hun pensioen, wanneer ze niet meer kunnen werken en nog wel boodschappen moeten doen of voor een auto of inrichting van hun huis. Zonder rente is dit een kansloze missie door inflatie

en belasting zoals ik eerder al aangaf.

Bovendien kunnen bedrijven dit geld rendabel investeren in productie en handelsactiviteiten. Als bedrijven niet meer kunnen lenen kunnen ze niet meer investeren en valt de economische ontwikkeling ver terug. Werkloosheid is het gevolg en armoede voor velen. Het lijkt me dat de Occupybeweging daar ook geen voorstander van is. Het renteverbod moesten we maar niet opnieuw invoeren.

Omzeilen

Overigens zijn mensen altijd al heel inventief geweest om het renteverbod te omzeilen. De gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester in Lucas 16 laat dat mooi zien. Men leende 50 vaten olie en tekende een schuldbekentenis voor 100. Men leende 80 zakken tarwe en tekende een overeenkomst om er 100 terug te geven.

Bij bankieren volgens de sharia koopt de bank een huis voor je, verkoopt het vervolgens voor een veel hoger bedrag aan jou door en dat hogere bedrag betaal je dan in maandelijkse termijnen. In deze constructie lijkt het alsof je geen rente betaalt. Maar zo houd je elkaar wel een beetje voor de gek natuurlijk.

Banken vervullen dus een belangrijke rol als nutsbedrijf in het economisch verkeer. Met speculeren moeten we stoppen. Niet voor niets waarschuwt het laatste van de tien geboden uit de Bijbel ons voor de begeerte. Daar komt namelijk altijd nargigheid van.

Geen ondoorzichtige producten en constructies meer. Een van de vele basisregels van bankieren luidt: als je niet begrijpt wat een klant doet, moet je geen zaken met hem doen. Voor klanten van de bank geldt precies hetzelfde.

Als je als particulier of bedrijf niet begrijpt wat de bank je wil verkopen moet je nooit je handtekening zetten. Transparantie van beide kanten. Dat geeft wederzijds vertrouwen en zonder vertrouwen kan geen enkele economie floreren.

De sharia in onze westerse economie invoeren is niet verstandig. Ons joods-christelijk gedachtegoed op economisch terrein afstoffen en opnieuw doordenken biedt voldoende aanknopingspunten voor het opnieuw inrichten van een duurzaam financieel gezond systeem waar we weer jaren mee verder kunnen.

Cees Hendriks is regiodirecteur Instellingen Business Banking regio Zuidoost-Nederland bij ING

[Meer nieuws](#)

Delen via:

Uw emailadres

Uw wachtwoord

Onthoud mijn login

Login

[Wachtwoord vergeten](#)

[Login om te kunnen reageren](#)

**Het
goede
leven**

[Contact](#)

[Sitemap](#)

[Over Het Goede Leven](#)

[Colofon](#)

Nieuwsbrief

Ontvang elke week het laatste nieuws via uw email. Uw gegevens worden niet gedeeld met derden en u kunt u op elk moment afmelden

[Uw email adres...](#)

[Aanmelden](#)